პროლეტარებო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!

სტალინელი

ი. ბ. სტალინის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პარტიული კომიტეტის, რექტორატის, კომკავშირის კომიტეტის, ადგილკომისა და პროფკომის ორგანო

Ахалгазрда Сталинели — орган парткома, ректората, комитета АКСМ, профкома и месткома Тбилисского государственного университета имени И. В. СТАЛИНА

№ 33 (347) | გამოცემის მეცხრე წელი | პარასკევი, 17 ნოემბერი, 1961 წ. | ფასი 2 კაპ.

ღრმად შევისწავლოთ სკკპ XXII ყრილობის ისტორიული დოკუმენტები

საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის XXII ყრილობას — კომუნიზმის მშენებლობის ყრილობას, რომელმაც ახლახან დაამთავრა მუშაობა, მსოფლიო-ისტორიული მნიშვნელობა აქვს. იგი სოციალიზმის ბანაკის ქვეყნების ხალხებთან ერთად აღაფრთოვანებს მთელ პროგრესულ კაცობრიობას. უდიდესი ინტერესი გამოიწვია ამხანაგ ნ. ს. ხრუშჩოვის მოხსენებებმა, მისმა საბოლოო სიტყვამ, ყრილობის გადაწყვეტილებებმა და სხვა მასალებმა. ეს ისტორიული დოკუმენტები, რომლებიც მარქსიზმ-ლენინიზმის შემოქმედებითი განვითარებაა, ნათლად ახასიათებენ მსოფლიო ისტორიის პერსპექტივებს, დიად გამარჯვებათა შედეგებს, პარტიისა და ხალხის უმნიშვნელოვანეს ამოცანებს. ამ დოკუმენტებში ღრმადაა გაშუქებული ჩვენი პარტიის ახალი პროგრამის შინაარსი და მნიშვნელობა. მასში მოცემული დებულებები და დასკვნები შემდგომ ავითარებენ მარქსიზმ-ლენინიზმის ყოვლისშძლე მოძღვრებას, ისინი იდეურად გვაიარაღებენ და გზას გვინათებენ კომუნიზმის გამარჯვებისათვის დიად ბრძოლაში. მშობლიური კომუნისტური პარტიის XXII ყრილობამ მოგვცა კომუნიზმის მშენებლობის მეცნიერული, კონკრეტული პროგრამა და განსაზღვრა მისი განხორციელების გზები და საშუალებანი. ყრილობის დოკუმენტებში მთელი სიზუსტით ჩამოყალიბებულია კომუნიზმის მატერიალურ-ტექნიკური ბაზის მომზადების, სოციალისტური ურთიერთობის სრულყოფისა და მშრომელთა კომუნისტურად აღზრდის ამოცანები.

ამჟამად მთავარი ყურადღება ექცევა პარტიის ახალი პროგრამის, XXII ყრილობის გადაწყვეტილებათა ღრმად შესწავლასა და მათი განხორციელებისათვის ბრძოლას, კომუნიზმის პრაქტიკულად მშენებლობას.

თანამედროვე ეტაპზე კიდევ უფრო იზრდება იდეოლოგიური მუშაობის როლი. „ამჟამად, — ნათქვამია პარტიის XXII ყრილობის რეზოლუციაში, — იდეოლოგიურ მუშაობაში მთავარია საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის პროგრამის ღრმა განმარტება, საბჭოთა საზოგადოების მშრომელთა შეიარაღება კომუნიზმის გამარჯვებისათვის ბრძოლის, პარტიის ახალი პროგრამის განხორციელებისათვის ყველა მშრომელის დარაზმვის დიადი გეგმით". ყოველივე ეს მოითხოვს პარტიული პროპაგანდისა და აგიტაციის ყველა საშუალების დაქვემდებარებას ამ დიადი ამოცანებისადმი.

ყრილობა უდიდეს ამოცანებს აყენებს უმაღლესი სასწავლებლების წინაშე. პარტია მათგან მოითხოვს ფართო თეორიული და პოლიტიკური ჰორიზონტის მქონე მაღალკვალიფიციური სპეციალისტების მომზადებას. ჩვენი უნივერსიტეტის მრავალათასიანი კოლექტივი დიდი სიყვარულითა და მონდომებით შეუდგა ყრილობის მასალების შესწავლასა და მათ შესაბამისად მთელი საქმიანობის გარდაქმნას. პარტიული განათლების ქსელი გადაყვანილია ამ მასალების შესწავლაზე.

კათედრებმა გადასინჯეს სამეცნიერო-კვლევითი მუშაობის თემატიკა, დასახულია და ტარდება ღონისძიებები სწავლებასთან ყრილობის მასალების ორგანულად დაკავშირებისათვის. ამ მიზნით მნიშვნელოვანი მუშაობა გასწიეს საზოგადოებრივ მეცნიერებათა კათედრებმა. მაგრამ ეს საქმის მხოლოდ დასაწყისია, წინაა დიდი სამუშაო. ყრილობის მასალების შესწავლისა და მათ შესაბამისად მთელი საქმიანობის გარდაქმნისათვის საჭიროა სისტემატური, მოფიქრებული მუშაობა, რომელიც ორგანულად უნდა იყოს დაკავშირებული უნივერსიტეტის წინაშე დასმულ ამოცანებთან.

განსაკუთრებულ ყურადღებას მოითხოვს ის, რომ კარგად მოვამზადოთ და მაღალიდეურ დონეზე ჩავატაროთ ყრილობის შედეგების განხილვისადმი მიძღვნილი კრებები.

საჭიროა მოვიფიქროთ და მივიღოთ კონკრეტული ღონისძიებები ყრილობის მასალების შესწავლისა და მათ შესაბამისად მუშაობის გარდაქმნის მიზნით. ამოცანა ის არის, რომ ყველა პროფესორ-მასწავლებელი, მუშამოსამსახურე, სტუდენტი ნათლად ერკვეოდეს პარტიის მიერ ქვეყნის წინაშე დასახულ დიად ამოცანებში და მონდომებით იღწვოდეს კომუნიზმის განხორციელებისათვის.

გადაჭრით უნდა გაუმჯობესდეს პარტიული განათლების ქსელის მუშაობა. იგი უნდა გახდეს უფრო საქმიანი და მიზანსწრაფული.

საფაკულტეტო პარტიული ორგანიზაციები ვალდებულნი არიან ორგანიზებულად წარმართონ პარტიის პროგრამისა და წესდების, ყრილობის მასალების პროპაგანდა. ამ მიზნით მათ სისტემატურად უნდა ჩაატარონ მაღალკვალიფიციური ლექცია-მოხსენებები, თეორიული კონფერენციები, თეორიული გასაუბრებები და ა. შ.

ჩვენი ამოცანაა, ხანიმუშოდ მოვაწყოთ პარტიის XXII ყრილობის ისტორიული დოკუმენტების შესწავლა და მათს საფუძველზე წარვმართოთ მთელი ჩვენი მუშაობა.

შემოქმედებითი თანამეგობრობა

ჩვენი უნივერსიტეტის ეკონომიური ფაკულტეტის საბუღალტრო აღრიცხვისა და სამეურნეო საქმიანობის ანალიზის კათედრის წევრებს მჭიდრო კავშირი აქვთ წარმოებასთან.

ამასწინათ კათედრის სხდომაზე თბილისის აბრეშუმსაქსოვი ფაბრიკის მთავარმა ბუღალტერმა დ. ფხაკაძემ წაიკითხა მოხსენება — „დანახარჯების აღრიცხვა და პროდუქციის თვითღირებულების კალკულაცია აბრეშუმსაქსოვ ფაბრიკაში".

მოხსენებამ დიდი ინტერესი გამოიწვია. მომხსენებელს მისცეს შეკითხვები, რომლებზედაც მან ამომწურავი პასუხი გასცა.

სასურველია ამგვარი შეხვედრები ხშირად ეწყობოდეს.

ე. თაკალანძე

ოცი წლის შემდეგ

მძიმე დრო იყო. ვერ მოასწრეს უკანასკნელი საგნის ჩაბარება მეგობრებმა ერთმანეთისთვის, პროფესორ-მასწავლებლების, პედაგოგებისათვის მადლობის გადახდა, დამშვიდობებაც ვერ მოასწრეს, ისე გაიყარა ჩვენი უნივერსიტეტის ქიმიის ფაკულტეტის 1941 წლის კურსდამთავრებულები ჩვენს ქვეყანაზე ვერაგულ ფაშისტთა მუხანათური თავდასხმის მაუწყებელმა ამბავმა.

და აი, ოცი წლის შემდეგ კვლავ შეხვდნენ ერთმანეთს მაშინდებურად, ყმაწვილური კილოთი და სილაღ-კისკისით უნივერსიტეტის II კორპუსის წინ, ჩამოუარეს თავიანთ საყვარელ აუდიტორიებს, დერეფნებს, მოგონებებმა ისინი ოცი წლის უკან გადაისროლა.

21 ოქტომბერს, დღის 3 საათზე, ზარი დაირეკა, ყველა „სტუდენტი" შედის 37-ე აუდიტორიაში. შემოდიან მათი ყოფილი ლექტორები: პროფესორები — ნინო ციციშვილი, ი. გვერდწითელი, ა. ნოღაიდელი, ა. კახნიაშვილი, ვ. კოკოჩაშვილი, დოცენტები — ვ. პარკაძე, შ. შარაშენიძე და სხვ.

„სტუდენტები" მხურვალედ მიესალმებიან თავიანთ ლექტორებს.

ერთი იუბილართაგანი — ამჟამად საქართველოს სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა აკადემიის მცენარეთა დაცვის ინსტიტუტის განყოფილების უფროსი როსტომ ყიფიანი იწყებს სიის ამოკითხვას. 80 „სტუდენტიდან" „ლექციას" 63 „სტუდენტი" ესწრებოდა.

ყველა როდი ამოიხნდა ადგილზე... როგორც გამოირკვა, ზოგიერთები ველარ დაბრუნებულან დიდი სამამულო ომიდან...

აუდიტორიაში სიჩუმეა, ყველანი ფეხზე დგებიან...

სმენად იქცა აუდიტორია, როდესაც შეკრებილთ მთამაგრძნებელი სიტყვით მიმართა მათმა საყვარელმა პროფესორმა [illegible] ქალბატონმა ნინო ციციშვილმა.

მიესალმა „სტუდენტებს" ქიმიის ფაკულტეტის დეკანი დოცენტი ფირცხალავა.

კურსდამთავრებულების სახელით გამოვიდა ყოფილი სტუდენტი, ამჟამად საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის ფიზიკის ინსტიტუტის განყოფილების უფროსი დოც. თ. ცეცხლაძე.

შემდეგ შეკრებილებმა დაათვალიერეს უნივერსიტეტის ქიმიის ფაკულტეტის ლაბორატორიები, ესაუბრნენ სტუდენტებს.

გაიხსენეს 20 წლის წინ დათქმული თავშეყრა მთაწმინდის პლატოზე და კვლავ შეკრებულნი სუფრას შემოუსხდნენ. ოცი წლის წინათ გაწყვეტილი საუბარი თითქოს ისევ გაიბა. მაგრამ, რამდენი ახალი, განცდილი თუ ნანახი ერთბაშად [illegible] — სამამულო ომის წლები, საკუთარი ოჯახები, ჯანსაღი ფიქრები და მისწრაფებები. გაიხსენეს საინტერესო სურათები. წარმატებები უსურვეს ერთმანეთს მომავალ შეხვედრამდე და ისევ თავიანთ საქმეს მიაშურეს.

სურათზე: ქიმიის ფაკულტეტის 20 წლის წინათ კურსდამთავრებულები უნივერსიტეტის ეზოში.

ტექსტი და ფოტო ზ. რუხიაძე

უნივერსიტეტის ალკკ კომიტეტში

მოცეკვავეთა ანსამბლში წესრიგი უნდა დამყარდეს

უნივერსიტეტის სტუდენტთა გონივრულად დასვენებისა და ესთეტიკურად აღზრდის საქმეში ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ადგილი უკავია თვითშემოქმედებითი კოლექტივების მუშაობას.

ჩვენი სტუდენტები, რომლებიც ამ კოლექტივებში მონაწილეობენ, კარგ სწავლას, ნაყოფიერად უთავსებენ საზოგადოებრივ შრომას.

კომკავშირის კომიტეტმა შეისწავლა მოცეკვავეთა ანსამბლის მუშაობა და იგი მსჯელობის საგნად გახდა. გამოირკვა, რომ ანსამბლის ყველა წევრი როდი იყო განმსჭვალული კოლექტივის ინტერესით. რესპუბლიკის ფარგლებს გარეთ მათი გამგზავრების პერიოდში ადგილი ჰქონდა სტუდენტების მხრივ უდისციპლინობის გამოვლინებათა ფაქტებს. ზოგი მათგანი უპატივცემლობას იჩენდა როგორც ანსამბლის ხელმძღვანელობის, ისე ცალკეული ამხანაგების მიმართ, ხოლო ახეთი საქციელით ჩირქს სცხებდა უნივერსიტეტს. კომკავშირის კომიტეტმა რამდენჯერმე იმსჯელა ასეთი შემთხვევების შესახებ, მაგრამ მეტი პრინციპულობა რომ გამოეჩინა, ალბათ ანსამბლში ძირეული გარდატეხა მოხდებოდა.

ხშირი იყო სტუდენტთა მიერ რეპეტიციების უმიზეზოდ გაცდენა-დაგვიანების შემთხვევები.

იმის ნაცვლად, რომ მიმდინარე სასწავლო წლიდან აღმოეფხვრათ მუშაობაში არსებული ეს ნაკლოვანებანი, კიდევ უფრო გაიზარდა რეპეტიციებზე უმიზეზოდ გაცდენა-დაგვიანებათა რაოდენობა. ზოგიერთმა სტუდენტმა კი სულ მიანება თავი მეცადინეობაზე სიარულს: სტუდენტებმა გ. ეკიზაშვილმა, ა. სანაძემ, გ. კიკნაძემ, ნ. ახობაძემ უკვე გააცდინეს რამდენიმე რეპეტიცია, ხოლო სტუდენტები ე. ნემსაძე, შ. ხუროშვილი, ნ. ქავთარაძე, ო. გარაყანიძე — სისტემატურად იგვიანებდნენ.

სრულ წესრიგში არ იყო აღრიცხვის ჟურნალი, რეპეტიციებს ესწრებოდნენ უცხო პირები და ამას ისიც ემატებოდა, რომ რეპეტიცია იწყებოდა მუდამ დაგვიანებით.

გაითვალისწინა რა ყოველივე ეს, ალკკ კომიტეტმა დასახა ქმედითი ღონისძიებანი ანსამბლის მუშაობის სასწრაფოდ გაუმჯობესებისათვის.

ცეკვის რეპეტიციების გაცდენისა, მისი ჩაშლისა და კომიტეტის სხდომაზე არასაპატიო მიზეზით გამოუცხადებლობის გამო სასტიკი საყვედური გამოეცხადა ქიმიის ფაკულტეტის III კურსის სტუდენტს ამალია სანაძეს და გაირიცხა იგი ანსამბლიდან.

ანსამბლის წევრს გ. ეკიზაშვილს გამოეცხადა საყვედური და გაირიცხა მოცეკვავეთა ანსამბლიდან.

ს. მეხი

სასწავლო ხელსაწყოები სკოლას

ამაღელვებელი იყო ოცი წლის შემდეგ ქ. ცხაკიას მ. გორკის სახელობის მეორე საშუალო სკოლის 1941 წლის კურსდამთავრებულთა შეხვედრა თავიანთ ყოფილ მასწავლებლებთან წლევანდელ 5 ნოემბერს. ბევრ თქვენგანს არ ეცოდინება, რომ ამ დღესთან დაკავშირებით ჩვენი უნივერსიტეტის ქიმიის ფაკულტეტმა დასახელებული სკოლის შეფობა იკისრა და ქიმიური ხელსაწყოები და რეაქტივები გაუგზავნა მას სასწავლო კაბინეტისათვის. ამ საჩუქრით აღფრთოვანებული უნივერსიტეტდამთავრებულები — ამჟამად დასახელებული სკოლის დირექტორი ნინა გუგუნავა და ქიმიის მასწავლებელი ვერა ხუხია სკოლის მოსწავლეებისა და მასწავლებელთა სახელით მადლობას უხდიან უნივერსიტეტს და აღნიშნავენ, რომ უნივერსიტეტის ქიმიის ფაკულტეტის შეფობა დიდად შეუწყობს ხელს სკოლაში ქიმიის მეცნიერების სწავლების მაღალ დონეზე დაყენებას.

ჩვენი უნივერსიტეტის ქიმიის ფაკულტეტის ეს ინიციატივა მართლაც რომ მისაბაძია.

აი, რაზე იმსჯელეს

სტუდენტთა ლექცია-სემინარებზე დასწრება მთავარი საწინდარია აკადემიური მოსწრებისა და მეცნიერული ცოდნის გაღრმავებისათვის. სწორედ ამ საკითხზე იმსჯელა ისტორიის ფაკულტეტის ახლადარჩეულმა ალკკ ბიურომ თავის მორიგ სხდომაზე. ფაკულტეტზე სტუდენტთა დისციპლინის შესახებ მოხსენებით გამოვიდა ალკკ ბიუროს მდივნის მოადგილე ქ. კინწურაშვილი. მომხსენებელმა აღნიშნა, რომ ფაკულტეტმა განვლილი სასწავლო წელი წარმატებით დაამთავრა, რაშიც გარკვეული და მნიშვნელოვანი წვლილი ალკკ ბიუროსაც მიუძღვის. მაგრამ დადებით მხარეებთან ერთად ფაკულტეტის ცხოვრებაში შეიმჩნევა ნაკლოვანებანიც, რის მიმართაც უნდა აწარმოოს შეურიგებელი ბრძოლა ფაკულტეტის ახლადარჩეულმა ალკკ ბიურომ და კომკავშირულმა აქტივმა.

ლექცია-სემინარებზე სტუდენტთა დასწრების მდგომარეობის შესახებ მოხსენებით გამოვიდა ალკკ ბიუროს აკადემიური სექტორის ხელმძღვანელი ქ. ციციშვილი. ფაკულტეტის ბიურომ იმსჯელა II კურსზე შექმნილი მდგომარეობის შესახებ, მოიწვია კურსის საერთო კომკავშირული კრება, სადაც მხილებულ იქნა კურსზე შექმნილი სავალალო მდგომარეობის მიზეზები. ბიურომ მიიღო პრაქტიკული ღონისძიება: კურსისა და ფაკულტეტის აკადემიურ სექტორებს დაევალათ ძირეულად გარდაქმნან მუშაობა. ლექცია-სემინარების გამცდენ სტუდენტებს (ველიევი, აჭიევი, ძიძიგური) გამოეცხადათ საყვედური. ამან კარგი შედეგი გამოიღო. დღეისათვის კურსზე მინიმუმამდეა დაყვანილი ლექცია-სემინარების უმიზეზოდ გაცდენები.

ბ. ბურბუნიძე

სურათებზე: (ზემოთ) ფილოლოგიის ფაკულტეტის ქართული ენისა და ლიტერატურის განყოფილების II კურსის სტუდენტებს სემინარს ძველი ქართული ლიტერატურის ისტორიაში უტარებს ასისტენტი ქეთევან ცხადაძე. (ქვემოთ) — ბიოლოგიის ფაკულტეტის ადამიანისა და ცხოველთა ფიზიოლოგიის სპეციალობის IV კურსის სტუდენტები (მარჯვნიდან მარცხნივ) თამარ ჩიგოგიძე და ქეთევან ჩოხელი ფიზიოლოგიის კაბინეტში ატარებენ ცდას.

ფოტოები გ. შეყრილაძისა და მ. გოგოხიასი.

ამთავითვე ვემზადოთ გამოცდებისათვის

უნივერსიტეტის სტუდენტთა და პროფესორ-მასწავლებელთა მრავალათასიანი კოლექტივი ფრიად პასუხსაგები ამოცანის წინაშე იმყოფება: მოახლოვდა ზამთრის საგამოცდო სესიები, რომლის ორგანიზებულად და მაღალ იდეურ დონეზე ჩატარებას უდიდესი სასწავლო-აღმზრდელობითი და პოლიტიკური მნიშვნელობა აქვს.

მშობლიური კომუნისტური პარტიის XXII ყრილობის ისტორიული გადაწყვეტილების ცხოვრებაში გატარების ეროვნულ-სახელმწიფოებრივ საქმეში სერიოზული წვლილის შეტანა შეუძლია უნივერსიტეტის ჯანსაღ კოლექტივს. ახალგაზრდობის აღზრდა მარქსისტულ-ლენინური იდეების სულისკვეთებით, ჩვენი ქვეყნის სახალხო მეურნეობისათვის მაღალკვალიფიციური კადრების მომზადება — ეს არის უნივერსიტეტის რექტორატის, პარტიული კომიტეტის, დეკანატებისა და საფაკულტეტო პარტიულ-პროფკავშირული და კომკავშირული ორგანიზაციების საქმიანი პასუხი იმ მზრუნველობისადმი, რომელსაც იჩენენ სკკპ ცენტრალური კომიტეტი და საბჭოთა მთავრობა ჩვენი ქვეყნის უმაღლესი სასწავლებლებისადმი.

მიმდინარე სასწავლო წელს ზამთრის საგამოცდო სესიებისათვის მზადება უდიდესი პოლიტიკური აღმავლობის ვითარებაში მიმდინარეობს. სკკპ XXII ყრილობის მასალებმა, ამხანაგ ნ. ს. ხრუშჩოვის ისტორიულმა მოხსენებებმა ამ ყრილობაზე, ჩვენი სამშობლოს ყველა მშრომელთან ერთად მძლავრი პოლიტიკური იარაღით აღჭურვა უნივერსიტეტის კომუნისტები და უპარტიო ამხანაგები. ლენინური ცენტრალური კომიტეტის ბრძნულ მითითებათა საფუძველზე უნივერსიტეტის კოლექტივმა მეტი აღმავლობით და ენთუზიაზმით გაშალა სასწავლო-აღმზრდელობითი და სამეცნიერო-კვლევითი მუშაობა.

უნივერსიტეტის პარტიული კომიტეტისა და რექტორატის ყურადღების ცენტრში ყოველთვის იყო და არის სტუდენტი ახალგაზრდობის აღზრდა კომუნიზმის მშენებელ შეგნებულ ადამიანებად. ხორციელდება კონტროლი და ხელმძღვანელობა ფაკულტეტების, კათედრების, სასწავლო კაბინეტებისა და ლაბორატორიების მუშაობისადმი. ფაკულტეტების პარტიული ბიუროები დეკანატებთან ერთად ყოველდღიურად სწავლობენ და თავიანთი მსჯელობის საგნად ხდიან ლექცია-სემინარებზე სტუდენტთა დასწრება-დაგვიანების საკითხს, პრაქტიკულ-ლაბორატორიულ მუშაობაში სტუდენტთა მონაწილეობის მდგომარეობას და ა. შ. ამ მხრივ სერიოზული მუშაობა ჩაატარეს ფილოლოგიის (მდივანი ამხ. ო. ჟღენტი), ქიმიის (მდივანი ამხ. მ. ხუნდაძე), ისტორიის (მდივანი ამხ. გ. შველიძე), იურიდიული (მდივანი ამხ. დ. ცინცაძე), მექანიკა-მათემატიკის (მდივანი ამხ. ჯ. შარიქაძე) და სხვა ფაკულტეტების პარტიულმა ბიუროებმა.

ფაკულტეტების დეკანატებისა და კათედრების აქტიური მუშაობის შედეგად სტუდენტები ძირითადად მომარაგებულნი არიან სასწავლო პროგრამებით, მეთოდური მითითებებით, სახელმძღვანელოებითა და დამხმარე სახელმძღვანელოებით.

უნივერსიტეტის რექტორატის მითითებათა საფუძველზე ფაკულტეტების დეკანატებმა შეადგინეს საგამოცდო და ჩასათვლელი საგნების სია როგორც დღის, ისე საღამოს სწავლების განყოფილებებისათვის და გამოაკრეს თვალსაჩინო ადგილას. მთელი დღის მანძილზე ემსახურება სტუდენტებს სასწავლო კაბინეტები, სამკითხველო დარბაზები, დაწესებულია პროფესორ-მასწავლებელთა მორიგეობა კათედრებზე და ა. შ. ყოველივე ამის შედეგად სტუდენტებს სრული შესაძლებლობა აქვთ დროულად მიიღონ სათანადო კონსულტაციები საგამოცდო საგნებში.

სერიოზული ღონისძიებებია ჩატარებული დაუსწრებლად მოსწავლე სტუდენტებთან მუშაობის გაუმჯობესების მიზნით: სისტემატურად ტარდება სალექციო და ლაბორატორიული მუშაობა სასწავლო-საკონსულტაციო პუნქტებში, სტუდენტებს უკვე დაეგზავნათ სათანადო განრიგი გამოცდების ჩატარების შესახებ. გადაწყვეტილია, რომ ეკონომიური ფაკულტეტის დაუსწრებელ სტუდენტთათვის გამოცდები ჩატარდეს მიმდინარე სასწავლო წლის აპრილსა და ივნისში. დამტკიცებულია ისტორიის, ფილოლოგიის და იურიდიული ფაკულტეტების დაუსწრებელი სტუდენტებისათვის ლაბორატორიულ-საგამოცდო სესიების ჩატარების ვადებიც: თბილისის საკონსულტაციო პუნქტზე მიმაგრებული სტუდენტები გამოცდებს ჩააბარებენ 27 დეკემბრიდან 11 იანვრამდე, ხოლო რაიონების სტუდენტები 11 იანვრიდან 30 იანვრამდე; სესიების დაწყების წინ და სესიების მსვლელობაში დაუსწრებელი სტუდენტებისათვის მოეწყობა დამატებითი კონსულტაციები და მიმოხილვითი ლექციები.

მაგრამ ეს ყველაფერი როდია; ჯერ კიდევ ჰიანურდება რიგ საგნებში სასწავლო პროგრამებისა და მეთოდური მითითებების დაბეჭდვის საქმე, იმ მიზეზით, რომ შესაფერისმა კათედრებმა დროულად ვერ უზრუნველყვეს გამომცემლობისათვის მათი დასაბეჭდად გადაცემა. საჭიროა აგრეთვე აქვე დაუყოვნებლივ შევადგინოთ საკონსულტაციო ცხრილები და დროულად გავაცნოთ ისინი სტუდენტებს, უნდა დაჩქარდეს საგამოცდო ცხრილების შედგენაც. სტუდენტებმა აქედანვე უნდა იცოდნენ, თუ როდის რა საგანს აბარებენ, რათა ამის შესაბამისად დაგეგმონ მათს განკარგულებაში არსებული გამოცდებამდე დარჩენილი დრო. სათანადო კათედრები სისტემატურად უნდა ამოწმებდნენ კაბინეტში მორიგე-კონსულტანტების მუშაობას და ა. შ.

უნივერსიტეტის პარტიულ კომიტეტთან და რექტორატთან ერთად ფაკულტეტების დეკანებმა, პარტიულმა, კომკავშირულმა და პროფკავშირულმა ორგანიზაციებმა ყველაფერი უნდა გააკეთონ იმისათვის, რათა ყოველ მხრივ მომზადებული შეხვდნენ და სათანადო მოთხოვნათა დონეზე ჩაატარონ ზამთრის საგამოცდო სესიები.

მაგრამ გადამწყვეტი სიტყვა მაინც თვით სტუდენტობას ეკუთვნის, მათ უნდა გაამართლონ უნივერსიტეტისა და თავიანთი ფაკულტეტების ხელმძღვანელობის ზრუნვა და ზამთრის საგამოცდო სესიაზე მაღალი აკადემიური მაჩვენებლების მიღებით თავიც ისახელონ და აღმზრდელთა გულიც გაახარონ.

ზაქარია ჭყელიძე

წიგნის თარო

უნივერსიტეტის გამომცემლობამ გამოსცა და მალე ბაზარზე გამოვა შემდეგი წიგნები:

1. **გ. ვ. ბოლოდნიკოვი, ტ. ვ. ნიზოვკინა, ატ. რისკალჩუკი** — ორგანული სინთეზის პრაქტიკუმი, პროფ. ბ. ნ. დოლგოვის რედაქციით. (ქართული თარგმანის რედაქტორი — პროფ. ი. გვერდწითელი). წიგნი ჩასმულია მაგარ ყდაში, შეიცავს 240 გვერდს და ღირს 60 კაპ.

2. **შ. რადიანი** — თანამედროვე ქართული ლიტერატურა, წიგნი პირველი. რედაქტორი — ვ. ცისკარიძე. წიგნი ჩასმულია ლედერინის ყდაში, შეიცავს 344 გვერდს და ღირს 1 მან და 80 კაპ.

3. **ნ. იაშვილი** — საქართველოს სსრ მიწის ფონდი. რედაქტორები — ვ. გამყრელიძე და ო. სალარეიშვილი. წიგნი ჩასმულია ლედერინის ყდაში, შეიცავს 348 გვერდს და ღირს 1 მან და 95 კაპ.

ლომონოსოვი და საქართველო

დოც. ვ. პარკაძე

I

სსრ კავშირის მეცნიერებათა აკადემიის განსვენებული პრეზიდენტის აკად. სერგი ივანეს ძე ვავილოვისა და პროფ. პაველ სტეფანეს ძე კუდრიავცევის მეთაურობით გამოთქმული იყო დამაჯერებელი აზრი იმის შესახებ, რომ მიხეილ ვასილის ძე ლომონოსოვის გარდაცვალების შემდეგ მისი ფიზიკური და ქიმიური შინაარსის შემცველი შრომები მივიწყებულ იქნა და მხოლოდ 1904 წ. იქნა ხელმეორედ აღმოჩენილი პროფ. ბ. ნ. მენშუტკინის მიერ.

ლომონოსოვის სახელობის მოსკოვის სახელმწიფო უნივერსიტეტში 1958 წელს გამართულ ფიზიკა-მათემატიკის მეცნიერებათა ისტორიკოსების საკავშირო კონფერენციაზე მკვლევართა ერთი ჯგუფის მიერ (ვ. ს. სალიგინის მეთაურობით) წამოყენებულ იქნა სრულიად საწინააღმდეგო მოსაზრება.

როგორც ვხედავთ, საუკუნეთა მანძილზე ლომონოსოვის ფიზიკა-ქიმიური შრომების მოხსენიების საკითხი რუსეთში საღავოდ არის გამხდარი.

არ შეიძლება იგივე ითქვას საქართველოზე. მე-18 და მე-19 საუკუნეთა მანძილზე ანტონ პირველი, დავით და იოანე ბატონიშვილები და სხვები, ლომონოსოვს სისტემატურად იხსენიებდნენ თავიანთ შრომებში, როგორც იმ დროის უდიდეს ავტორიტეტს.

რუსეთში ემიგრირებული საქართველოს ყოფილი კათალიკოსი ანტონ I 1757 წლის 1 დეკემბერს დანიშნულ იქნა ვლადიმირის ეპარქიის მთავარ ეპისკოპოსად. იქ მან 7 წელი დაყო და შეისწავლა რუსული და ლათინური ენები, ევროპული ფილოსოფია, ფიზიკა, სხვადასხვა ტიპის სკოლების სტრუქტურა და სასულიერო ლიტერატურა. იქვე დაიწყო საქართველოს სკოლებისათვის სახელმძღვანელოების შედგენა და თარგმნა.

ხრისტიან ვოლფის მდივანმა ლუდვიგ ტუმინგმა შემოკლებით სთარგმნა გერმანულიდან ლათინურ ენაზე ვოლფის ფილოსოფია, რომელიც შვიდი ნაწილისაგან შედგებოდა.

აღნიშნული შრომის მეექვსე ნაწილი წარმოადგენდა „ექსპერიმენტულ ფიზიკას", რომელიც ლომონოსოვმა თარგმნა და რომელიც დაიბეჭდა პეტერბურგში 1746 წელს.

შრომის მეშვიდე ნაწილი შეიცავდა „თეორიულ ფიზიკას". ეს ნაწილი თარგმნა პეტერბურგის უნივერსიტეტის სტუდენტმა ბორის ვოლკოვმა რუსულ ენაზე და დაიბეჭდა იგი 1760 წელს აგრეთვე პეტერბურგში. აღსანიშნავია, რომ რუსულ თარგმანს არავითარი შენიშვნები არა აქვს დართული.

ვოლფის „თეორიული ფიზიკის" რუსულ ენაზე გამოცემამ გამოიწვია მოსივე „ექსპერიმენტული ფიზიკის" მეორე გამოცემაც. როგორც გამოირკვა ორივე სახელმძღვანელომ ქ. ვლადიმირამდეც მიაღწია და ანტონმა დაუწყო „თეორიული ფიზიკის" თარგმნა ქართულ ენაზე. მას ხელთ ჰქონია აგრეთვე ვოლფის თეორიული ფიზიკის დედანიც — ლათინურ ენაზე.

ორი წლის შემდეგ 1762 წელს, ანტონ I-მა დაასრულა თარგმანი და ეს წიგნი საქართველოში გამოგზავნა გასამრავლებლად.

თარგმანისათვის ანტონს დაურთავს 246 კომენტარი, რაც მიზნად ისახავს ვოლფის ტექსტის შევსებას, განმარტებას, გამარტივებას და ზოგჯერ კრიტიკასაც.

როდესაც მთარგმნელი ანტონი გრძნობს, რომ მკითხველი შეიძლება დააეჭვოს ვოლფის მოსაზრებამ ან მისმა კომენტარმა, იგი მიმართავს იმ დროის უდიდეს ავტორიტეტს, მიხეილ ლომონოსოვს — „და, თუ არა გჯერის, ესე იხილე ლომონოსოვისა საქმითსა ფისიკასა შინაო" და მიუთითებს სათანადო პარაგრაფსაც. აღსანიშნავია, რომ ანტონი ვოლფის წიგნს ლომონოსოვისას უწოდებს, რადგან მთარგმნელი ლომონოსოვი იყო.

განსაკუთრებით თვალსაჩინოა ლომონოსოვის გავლენა ანტონზე სითბოს თეორიის განხილვის დროს. აქ ანტონი თითქმის სიტყვა-სიტყვით იმეორებს იმ დებულებებს, რომელნიც ლომონოსოვმა ვოლფის „ექსპერიმენტული ფიზიკის" მეორე გამოცემას დაურთო. ანტონი ლომონოსოვის გავლენით უარყოფს სითბოს ყალბ თეორიას — „სითბომბადის თეორიას" და შემოაქვს სითბოს კინეტიკური თეორია. მისი აზრით, სითბო არის ნაწილაკების მოძრაობის შედეგი და ისინი მუდმივ მოძრაობაში იმყოფებიან.

ვოლფისაგან განსხვავებით ანტონისათვის ეთერი რაღაც ჰიპოტეტურს კი არ წარმოადგენს, არამედ იგი, მსგავსად ლომონოსოვისა, მას რეალურ შინაარსს აძლევს.

ლომონოსოვმა იწინასწარმეტყველა აბსოლუტური ნული. ანტონი კი ამ დებულებას თავისებურად განმარტავს. მისი აზრით, დაბალ ტემპერატურას საზღვარი არა აქვს.

ლომონოსოვის ანალოგიურად ანტონიც გამოდის რელიგიური დოგმების წინააღმდეგ. ვოლფის „თეორიული ფიზიკის" თარგმანის შესავალში იგი არაჩვეულებრივად გაბედულ დევიზს აყენებს: „უმეცარნი ფისიკისა მსგავს არიან ბრმათა". ამ ერთი წინადადებით ანტონმა სათანადოდ გაკიცხა მმართველი წრეებიც, რომელთა ცალკეულ წარმომადგენლებს ფიზიკაში წარმოდგენაც არა ჰქონდათ. სამართლიანობა მოითხოვს აქვე აღინიშნოს, რომ ეს ნასროლი ერეკლე II-ს ისცდა, რადგან ერეკლე II თბილისის სემინარიაში ესწრებოდა ანტონის მიერ წაკითხულ ლექციებს ფიზიკაში, რითაც დემონსტრატიულად უწყობდა ხელს ფიზიკური მეცნიერების განვითარებას საქართველოში. ამ მხრივ, რასაკვირველია, ანტონ I-ის ბედი განსხვავდა ლომონოსოვის ბედისაგან.

ანტონს დასაშვებად მიაჩნია დედამიწის „კვერცხისებური" ფორმა, ადამიანთა მოდგმის გავრცელება სხვა პლანეტებზე და სხვ. ყველაფერი ეს, რა თქმა უნდა, წინააღმდეგობაში იმყოფებოდა რელიგიურ დოგმებთან.

ვოლფისაგან განსხვავებით, ანტონი ელექტრულ ნივთიერებაში, ლომონოსოვის მსგავსად, ელექტრულ ძალას ხედავდა.

„შემოკლებულ თეორეტიკებრ ფისიკაში" ანტონს მოუხდა ფიზიკური ტერმინოლოგიის დამუშავებაც. პირველად ანტონის წიგნიდან შეიტყო ქართველმა მკითხველმა ტერმინები: თერმომეტრი, ბარომეტრი, ცდა (ექსპერიმენტი), დამზერა, ეთერი, სინათლის გარდატეხა, კორპუსკულა, კაპილარი, ელექტრული ძალა და სხვ. 15 წლით ადრე ზუსტად იგივე შრომა გასწია ლომონოსოვმა რუსი ხალხისათვის.

ლომონოსოვისეული თარგმანი ვოლფის „ექსპერიმენტული ფიზიკისა" ისწავლებოდა პეტერბურგის აკადემიის გიმნაზიასა და უნივერსიტეტში. ანტონისეული თარგმანი ვოლფის „თეორეტიკებრი ფისიკისა" კი ისწავლებოდა თბილისისა და თელავის სემინარიებში.

ანტონის მსოფლმხედველობა ორ პერიოდად იყოფა: I რუსეთში გადასახლებამდე (1755) და II იქიდან დაბრუნების შემდეგ (1764 წ.) პირველ პერიოდში იგი არისტოტელეს სქოლასტიკურ ლოგიკას იცავს და მას ავსებს ი. პეტრიწონელის ნეოპლატონური ფილოსოფიის შინაარსით.

რუსეთში ყოფნის დროს მოწინავე რუსი მეცნიერთა გავლენით ანტონის მსოფლმხედველობაში გარდატეხა ხდება. იგი მთლიანად ლომონოსოვის გავლენის ქვეშ ექცევა და უკვე არისტოტელეს სქოლასტიკურობის წინააღმდეგია.

მთელ თავის მოღვაწეობას ანტონი ერის ინტერესებს უმორჩილებს, აქაც ზუსტი ანალოგიაა ლომონოსოვისა.

თავის ფილოსოფიას ანტონი გამოყენებით მეცნიერების შესწავლაზე ამყარებს. აი, აქ კი გავლენაა არა მარტო ლომონოსოვისა, არამედ პეტერბურგის აკადემიისა, რომელშიც დაარსების პირველი დღიდანვე დიდი უპირატესობით იყო წარმოდგენილი ფიზიკა, მათემატიკა, ქიმია, მექანიკა, ასტრონომია, გეოლოგია და სხვ. ეს გარემოება იდეალი ასახსნელია, ვინაიდან რუსეთში გატარებული 8 წლის განმავლობაში ანტონი სწავლობდა რუსეთის განათლების სისტემას, სასწავლო გეგმებს, სახელმძღვანელოებს, პროგრამებს და სხვ. ამიტომაც იყო ქართლ-კახეთის სასულიერო სემინარიები რუსეთის სასულიერო სასწავლებლების ანალოგიური.

ლომონოსოვსა და ანტონ I-ს ერთი საერთო დამსახურებაც ეკუთვნით ქართველთა შორის ზუსტი მეცნიერების განვითარების საქმეში: თუ რუსეთში ანტონ I-ის ემიგრირებამდე ფიზიკა საქართველოში ძველი ბერძნული და ბიზანტიური გავლენის ქვეშ იყო მოქცეული, რუსეთიდან დაბრუნების შემდეგ ანტონ I-ის მეოხებით საქართველოში ფიზიკის განვითარება წარიმართა ჯერ ლომონოსოვის და შემდეგ მომდევნო რუსი მეცნიერების გავლენით.

საჭიროდ მიგვაჩნია ერთი გარემოების აღნიშვნაც: ლომონოსოვის ზოგიერთი შრომა ავტორის გარდაცვალების შემდეგ იქნა გამოქვეყნებული და მიღებულ მათ არავის შეეძლო გავლენა მოეხდინათ ანტონის შეხედულებებზე [illegible] ვოლფის „თეორეტიკებრი ფისიკის" ქართული თარგმანი 1762 წელს დასრულდა. აქ აზრთა ერთგვარ თეორია დამთხვევას აქვს ადგილი.

(გაგრძელება შემდეგ ნომერში)

კარგი წამოწყება

ახალი სასწავლო წლიდან უნივერსიტეტის პირველ კორპუსში მოთავსებული სტუდენტთა სამკითხველო დარბაზი გადავიდა მკითხველთა მომსახურების ახალ ფორმაზე—ესაა ღია თაროებთან მკითხველთა თავისუფალი დაშვება.

დარბაზი კარგადაა გაფორმებული. აქვს მრავალრიცხოვანი წიგნის თაროები სტუდენტებისათვის თითქმის ყველა საჭირო ლიტერატურით მეცნიერების სხვადასხვა დარგში.

დარბაზი სტუდენტებს მომსახურებას უწევს მხოლოდ საზოგადოებრივ-პოლიტიკური, მარქსიზმ-ლენინიზმის, ფილოსოფიის, ენათმეცნიერების, მხატვრული ლიტერატურისა და ისტორიის დარგის ლიტერატურით. შესასვლელში გაკრულია დარბაზით სარგებლობის წესები.

მოწყობილია პერიოდული გამოცემებისათვის კუთხეები. თაროებზე წიგნები განლაგებულია დარგობრივად, რაც მკითხველებს უადვილებს მათთვის საჭირო ლიტერატურის შერჩევა-მონახვას. ნახავენ რა მათთვის საჭირო ლიტერატურას, სტუდენტები წიგნის ადგილას ტოვებენ წიგნის სანიშნს; მუშაობენ იქვე დარბაზში, ხოლო მუშაობის დამთავრების შემდეგ საკონტროლო მაგიდაზე ტოვებენ წიგნებს, რომელთაც სამკითხველო დარბაზის თანამშრომლები აბრუნებენ შესაბამის ადგილას.

თავისუფალი დაშვება სტუდენტებს ხელს უწყობს მათთვის საინტერესო საკითხზე სათანადო ლიტერატურის შერჩევაში: ისინი აქ ეცნობიან მათთვის დღემდე უცნობ ბევრ მწერალს, წიგნს, ჟურნალს და სხვ, რომელთა შესახებაც დიდხანს არაფერი იცოდნენ და შესაძლებელია ვერც გაეგოთ მომსახურების ძველი ფორმით სარგებლობისას, ეს ხელს უწყობს მათ ცოდნის გაღრმავებაში. ამიტომაა, რომ ახლა დარბაზს უფრო მეტი მკითხველი ჰყავს, ვიდრე წინათ.

ყველა საჭირო საკითხზე მკითხველებს კონსულტაციას უტარებენ მორიგე ბიბლიოთეკრები.

წიგნის თაროების შევსების დროს სამკითხველო დარბაზის თანამშრომლები მხედველობაში იღებენ მკითხველთა მოთხოვნებს. ჯერ-ჯერობით ღია თაროებზე გატანილია 6000-მდე წიგნი, ახლო მომავალში ეს რიცხვი ერთიორად და მეტად გაიზრდება.

უნდა აღინიშნოს, რომ სამკითხველო დარბაზი მკითხველთა თავისუფალი დაშვებით დღემდე ჩვენი რესპუბლიკის არცერთ ქალაქსა და დაწესებულებაში არ ყოფილა მოწყობილი და ამდენადაც ჩვენი ბიბლიოთეკის ეს ახალი წამოწყება უთუოდ მისასალმებელია.

მკითხველთა მომსახურების ახალ ფორმას წინ უძღოდა დიდი მოსამზადებელი მუშაობა, რაშიაც სათანადო დახმარება გაგვიწია რექტორატმა. ამ დიდ საქმეში პრაქტიკულ ხელმძღვანელობას უწევდა ბიბლიოთეკის კლასიფიკაციის განყოფილების თანამშრომლები, განყოფილების გამგე ნიკოლოზ ტარსაიძე და უფროსი ბიბლიოთეკარი ნინო ნაცვლიშვილი.

უმაღლესი სასწავლებლის ბიბლიოთეკებში თავისუფალ დაშვებას უდიდესი აღმზრდელობითი მნიშვნელობა აქვს. იგი ხელს უწყობს წიგნის პროპაგანდას.

სამკითხველო დარბაზით სარგებლობის ეს ახალი ფორმა განსაკუთრებით კარგ პირობებს ქმნის საკონტროლო თემებისა და საკურსო შრომების დამუშავებისათვის. თავისუფალი დაშვება ხელს უწყობს დარბაზში მკითხველთა რიცხვის ზრდას; თვითეულ მკითხველზე აღებულ წიგნთა რაოდენობამ საგრძნობლად იმატა.

ზაირა სიხარულიძე,
ბიბლიოთეკარი.

გობის უდაბნო
ფოტოეტიუდი
ბ. კუზმინისა

სამეგრელოში მოგზაურობის დღიურიდან

სამეცნიერო ექსპედიციაში

ივნისში საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის ვახუშტის სახელობის გეოგრაფიის ინსტიტუტმა მოაწყო კომპლექსურ-გეოგრაფიული ექსპედიცია სამეგრელოში მიგარიის კირქვული მასივების გამოსაკვლევად.

რადგან მიგარიის კირქვული მასივი ჩემს სადიპლომო თემას შეადგენდა, სურვილი გამოვთქვი მონაწილეობა მიმეღო აღნიშნულ ექსპედიციაში. ჩემი სურვილი დაკმაყოფილებულ იქნა და 6 ივნისს ექსპედიცია, რომელსაც ხელმძღვანელობდა გეოგრაფიულ მეცნიერებათა დოქტორი ლევან მარუაშვილი, ავტომანქანით გაემგზავრა გეგეჭკორის რაიონის სოფელ კურზუში. კურზუ კი მიგარიის მასივის კალთაზეა გაშენებული.

მიგარია ოდიშის არცთუ ისე მაღალი მთაა, მაგრამ გეოგრაფებისათვის იგი ბევრი რამითაა საინტერესო, სრულიად გამოუკვლეველი მისი კარსტული მღვიმეები ჯერ კიდევ ელიან სპელეოლოგებს, მიგარიაზე იზრდება მცენარეთა მრავალი ისეთი სახეობა, რომელიც სხვაგან არ გვხვდება.

კურზუში ავტომანქანა მეხლმაგარი მეგრული ცხენებით შევცვალეთ. იწყება პირველი დიდი მარშრუტი მიგარიის მასივზე — სოფელ ნაფიჩხოუზე გავლით უნდა ავიდეთ წიფურიის კარსტულ ტაფობზე, აქედან — მიგარიის უმაღლეს მწვერვალზე და მდ. ოჩხომურის ხეობით ისევ კურზუში.

რამდენიმე კილომეტრის გავლის შემდეგ შევდივართ გაუვალ ტყეში. ჩვენი ცხენები ძლივს მიიკვლევენ უზარმაზარი წიფლებისა და წაბლების ქვემოთ შქერისა და წყავის ბუჩქებში გველივით დაკლაკნილ ბილიკებს. ეს ბილიკები გვირაბებს უფრო გვანან, ვიდრე ჩვეულებრივ გზებს. ხშირი ბუჩქნარი მათ თავზე სხივგაუვალ თაღს ჰკრავს.

ხეებისა და ბუჩქნარების ხეივანი თანდათანობით ადგილს უთმობს მწვანე ბალახით მოხავერდებულ ველს, რომელიც უზარმაზარი წიფლის ხეებითაა გარშემორტყმული — ეს წიფურიის კარსტული ტაფობია. სასწრაფოდ გავშალეთ სამგზავრო კარვები და შემდეგ შევუდექით ტაფობის დათვალიერებას გეოგრაფიულ მეცნიერებათა დოქტორის ლ. მარუაშვილის ხელმძღვანელობით, რომელიც აქ ჯერ კიდევ 1956 წელს აწარმოებდა კვლევით მუშაობას. ჩვენი ბოტანიკოსები აკვირდებიან არყის თავისებურ სახეობას. იგი სამეგრელოს არყის სახელითაა ცნობილი და მისი გავრცელება მთლიანად შემოფარგლულია მიგარიის მასივით. არყის ამ ჯიშის ფოთლები მსგავსია წაბლის ფოთლებისა. იგი პირველად აღწერა კავკასიის ფლორის ცნობილმა მკვლევარმა დიმიტრი სოსნოვსკიმ, გ. დოლუხანოვის მიერ შეგროვილი ნიმუშების მიხედვით. სამეგრელოს არყი მესამეული პერიოდიდან შემორჩენილი რელიქტური მცენარეა, რომელიც მხოლოდ კირქვებზე ხარობს.

(დასასრული მე-4 გვერდზე)

ერთხელ კიდევ სამი მუშკეტერისა და დარტანიანის შესახებ

ფრანგ ლიტერატურათმცოდნეთა გამოკვლევების საფუძველზე პოლონურმა ჟურნალმა „სამყაროს გარშემო" გამოაქვეყნა საინტერესო სტატია ა. დიუმას რომანის „სამი მუშკეტერის" გმირების შესახებ. დაწვრილებითი ცნობები, რომელთაგან ზოგიერთს პირველად გაეცნო საბჭოთა მკითხველი, გვარწმუნებენ, რომ, ჯერ ერთი, ატოსი, პორტოსი, არამისი, დარტანიანი ნამდვილად ცხოვრობდნენ საფრანგეთში XVII საუკუნეში და, მეორეც, ა. დიუმა-მამამ მათი ცხოვრების ყველა ფაქტი არ აუსახავს საკმარისი სიზუსტით. მაგალითად, რომანში ატოსი პირწავარდნილი არისტოკრატია, სინამდვილეში კი იგი წარმოდგებოდა ვაჭრის ოჯახიდან, რომელმაც აზნაურობა მიიღო და არც წმინდა წყლის ფრანგი ყოფილა. არამისს არ მიუღწევია უმაღლესი სასულიერო წოდებისათვის, არ გამხდარა ეპისკოპოსი, ატოსი 1643 წელს გარდაიცვალა, პორტოსი კი მუშკეტერთა პოლკში მხოლოდ 1644 წელს შევიდა. ასე რომ, დიუმას საწინააღმდეგოდ, ისინი ნაცნობებიც ვერ იქნებოდნენ და ა. შ.

შემოქმედებითი პროცესი, ე. ი. მხატვრული ნაწარმოების შექმნის პროცესი ითვალისწინებს ასეთ თავისუფლებას ცხოვრებისეულ მასალასთან დამოკიდებულების დროს. გასაოცარი არ არის, რომ ცხოვრებისეული ფაქტების მხატვრულ ფაქტებად გადაქცევა სხვადასხვაგვარად ხდება: მწერალს ზოგი დაკვირვება უცვლელად შეაქვს ნაწარმოებში, ზოგი კი მნიშვნელოვან ტრანსფორმაციას განიცდის. შემოქმედებით პროცესში დიდი მნიშვნელობა ენიჭება შემოქმედის ფანტაზიას, რადგან მწერალს აქვს უფლება თავისებურად გაიაზროს მასალა ან ახალი ელემენტები შეიტანოს ნაწარმოებში.

ფრანგ ლიტერატურათმცოდნეთა ნაშრომები იმითაა საყურადღებო, რომ წარმოდგენას გვაძლევენ ნაწარმოების პროტოტიპების შესახებ, გვახედებენ მწერლის შემოქმედებით ლაბორატორიაში, მკითხველისათვის ნათელი ხდება, რომ წიგნის წარმატება, სხვა მიზეზებთან ერთად, განაპირობა ავტორის მიერ თავგადასავლის მოყვარული მუშკეტერების ცხოვრების ნამდვილი ფაქტების ფართო გამოყენებამ.

მართლაც, საინტერესოა შეიტყო ატოსის, პორტოსის, არამისისა და დარტანიანის პროტოტიპების ცხოვრების ფაქტები (სტატიაში უფრო ფართოდ დარტანიანის ბიოგრაფიის მასალებია გაშუქებული). ამითაა გამართლებული ლიტერატურათმცოდნეთა ძიება. მაგრამ მასალების შეგროვება თვითმიზნად რომ არ გადაიქცეს, საჭიროა წერტილის დასმაც ვიცოდეთ. მაგალითად, ასე დაემართა გ. ფლობერის „მადამ ბოვარის" მკვლევრებს. მათ რომანის როგორც მთავარ, ისე მეორეხარისხოვან გმირთა პროტოტიპების შესახებ უამრავი გამოკვლევა დაწერეს... ხშირად მოჰყავდათ ერთმანეთის საპირისპირო ცნობები, იძლეოდნენ პირველწყაროთა შეფასებას და ა. შ.. ამგვარი „გამოკვლევები" უსარგებლოა. ნაწარმოების არსის გაგებისათვის ისინი არაფერს არ იძლევიან. განა იმ ფაქტს, რომ ემა ბოვარის ცისფერი თვალები ჰქონდა, შეუძლია ახსნას, თუ როგორ შეძლო ფლობერმა გენიალური რომანის შექმნა უბრალო პროვინციული ინტრიგის ბაზაზე? საბედნიეროდ „სამი მუშკეტერის" მკვლევარებს ასეთი საფრთხე ჯერ არ ელით. ძირითადი დასკვნა, რომ სამი მუშკეტერის ტიპების საფუძვლად დაედო რეალურად არსებული პირების ცხოვრებისეული ფაქტები, ჯერ კიდევ დაზუსტებას საჭიროებს, განსაკუთრებით ატოსის, პორტოსისა და არამისის პროტოტიპების მასალაა გასაფართოებელი. მაგრამ მოპოვებული მასალებიც მეტად საინტერესოა ლიტერატურათმცოდნეობისათვის.

არანაკლებ საინტერესოა მეორე საკითხიც: როგორ დაიწერა წიგნი მუშკეტერების შესახებ?

არსებობს ასეთი მოვლენა — „ლიტერატურული მისტიფიკაცია". საქმე ეხება ლიტერატურულ სიყალბეს, ფალსიფიკაციას, რომელსაც მკითხველი საზოგადოების მოტყუება აქვს მიზნად. მაგალითად, ფართოდაა ცნობილი განთქმული მისტიფიკაცია „ოსიანის პოემები", რომელიც მაკფერსონმა გამოაქვეყნა: იგი ამტკიცებდა, თითქოს ეს იყო უძველესი კელტური სიმღერების ჩანაწერი და თარგმანი, სინამდვილეში კი ამ პოემების ავტორი თვით მაკფერსონი გახლდათ. ფრანგ მწერლებს სტენდალსა და მერიმეს არ ეჩოთირებოდათ მკითხველი საზოგადოების მოტყუება. ცნობილია, რომ სტენდალი სხვადასხვა ფსევდონიმს იყენებდა და გადაიწერდა ხოლმე მთელ გვერდებს, ზოგ რამეს თავის მეგობარ მერიმესგანაც „სესხულობდა". ერთხელ მან ბომბეს ფსევდონიმით „თავისუფლად გამოიყენა" მოგონებები ცნობილი მუსიკოსის გაიდნის შესახებ. მერიმემ შექმნა ორი ცნობილი მისტიფიკაცია „კლარა გაზულის თეატრი" და „გუსლი", რომანტიკული პიესების კრებულს წამძღვარებული აქვს კლარა გაზულის გამოგონილი ბიოგრაფია და პორტრეტი (მერიმე ქალის ტანსაცმელში!). „გუსლის" შექმნის ისტორია კი ასეთია: მერიმეს სურდა სლავური ფოლკლორის შესასწავლად გამგზავრება, მაგრამ რადგან ფული არ ჰქონდა, ლოგიკის საპირისპიროდ მოიქცა: ჯერ შეთხზა და გამოსცა „სლავური" სიმღერები, მერე კი აღებული ფულით თავისი სისწორის გასარკვევად გაემგზავრა. პუშკინმა ეჭვი შეიტანა მის მისტიფიკაციაში („მინდა ვიცოდე, რას ემყარება ამ უცნაური სიმღერების გამოგონება?" — სწერდა იგი სობოლევსკის), მაგრამ ამას ხელი არ შეუშლია მისთვის ბრწყინვალედ ეთარგმნა „დასავლეთ სლავთა სიმღერები" და ჭეშმარიტად სლავური სული შთაებერა მათთვის. მისტიფიკაციას წარმოადგენს აგრეთვე კოზმა პრუტკოვის თხზულებები, დენი დიდროს „მონაზონი" და სხვ.

ყველაზე ხშირია ფალსიფიკაცია მემუარულ ჟანრში. ეს გასაგებიცაა. ისტორიული ამბების მონაწილენი, გამოჩენილი პიროვნებები და მასთან დაკავშირებული პირები გაძლიერებულ, ხშირად ავადმყოფურ ინტერესსაც კი იწვევენ, რადგან მათგან შეიძლება ისეთი რამ შევიტყოთ, რაც არაა მოცემული ოფიციალურ ცნობებში, შეიძლება ჩავიხედოთ მათ პირად ცხოვრებაში და ა. შ. უთვალავჯერ გამოიცა მარკიზა პომპადურის მემუარები, მრავალი ფალსიფიკაცია შეიქმნა რიშელიეს, ტალეირანის, მარია-ანტუანეტას, ნაპოლეონისა და სხვათა სახელების გარშემო. პარიზელი ჯალათების — სანსონების დინასტიაც კი არ დარჩენილა უყურადღებოდ, მათი მემუარები სამჯერ გამოიცა.

საქმე ზოგჯერ კურიოზებამდეც მიდიოდა. ნიჭიერმა ს. ჯონსონმა პიტის გამოსვლების ფალსიფიკაცია მოახდინა. მისი ინფორმაციის ერთადერთი წყარო იყო პარლამენტის გაუნათლებელი დარაჯი, რადგან პარლამენტის სხდომები კარჩაკეტილად ტარდებოდა. მიუხედავად ამისა, გულუბრყვილო ბიოგრაფები ამ სიტყვებს „პიტის საუკეთესო გამოსვლებს" უწოდებდნენ.

XVII საუკუნის დასასრულსა და XVIII საუკუნის დასაწყისში საფრანგეთში შეიქმნა მემუარების გამომქვეყნებელი გამომცემლობა, გაჩნდნენ ადამიანები, რომელთა პროფესიადაც ლიტერატურული ფალსიფიკაცია იქცა. ასეთი იყო სანდრო დე კურტილი (დაბ. 1644 წ.). ეს განათლებული, ნიჭიერი, იუმორის დიდი ნიჭით დაჯილდოებული ადამიანი წერდა თავისი დროის გამოჩენილ ადამიანთა მემუარებს. მისი დაწერილია ლაფონტენის მემუარებიც. დე კურტილს სულ ეჩქარებოდა, რომ თვითონ ისტორიულ პიროვნებას არ დაესწრო მისთვის მემუარების გამოცემა. ზოგჯერ ისეც ხდებოდა, რომ ბაზარზე ერთდროულად ორი წიგნი გამოდიოდა — ნამდვილი და ყალბი მემუარებისა. მაგალითად, ერთდროულად გამოვიდა ერთ-ერთი მარკიზის მოგონების ორი წიგნი, რომელთაგან ერთი დე კურტილს ეკუთვნოდა. ჭეშმარიტების გარკვევა ვერავინ ვერ შეძლო. სანდრო დე კურტილის სახელს უკავშირებენ კოლბერის პოლიტიკური ანდერძის შეთითხნას და ბოლოს, მისივე დაწერილია დარტანიანის მემუარები, რომლებიც 1701 წელს გამოვიდა რუანში.

ამჟამად უკვე უდავოა, რომ დარტანიანი რეალურად არსებული პირია. მაგრამ წერდა თუ არა იგი მემუარებს? უფრო საეჭვოა, რომ არ წერდა, რადგან განსაკუთრებული განათლებით არ გამოირჩეოდა, თუ სახელოვანმა მუშკეტერმა, რომელიც ხმალს უფრო კარგად ფლობდა, ვიდრე კალამს, მაინც ისურვა შთამომავლობისათვის ჭკუის სასწავლებლად მოგონებების დატოვება, ეს მოგონებები უთუოდ მოკლე იქნებოდა, მაგრამ ცნობილია ასეთი ფაქტიც: ნაპოლეონის ერთ-ერთმა მდივანმა ასგვერდიანი მოგონებები დატოვა; მათგან კი მოხერხებულმა მისტიფიკატორებმა შეადგინეს ათტომიანი მოგონებები ნაპოლეონსა და მის ეპოქაზე. ასევე სანდრო დე კურტილს [illegible] უნდა შეექმნა დარტანიანის მემუარები. ფრანგი ლიტერატურათმცოდნეების უკანასკნელი გამოკვლევები ადასტურებს, რომ კარგად მაინც მუშკეტერის ნამდვილი ცხოვრების ამბავი იყო გამოყენებული.

სანდრო დე კურტილის წიგნს შეეძლო ყველა დაეინტერესებინა, მით უმეტეს კი ა. დიუმა-მამა — მწერალი, ვისი სახელითაც შეიქმნა 270 ტომი ნაწარმოებებისა. ჩანს, მტკიცება, რომ დიუმასთვის მუშაობდნენ „ლიტერატურული ზანგები" საფუძველს მოკლებული არ არის. დიუმა მაინცა და მაინც მორიდებული არ იყო და გამოწურა სანდრო დე კურტილის ნაწარმოებებიდან, რაც შეეძლო. მემუარების პირველი ტომი მან თითქმის მთლიანად გადაწერა ისე, რომ არავითარი სინიდისის ქენჯნა არ განუცდია, სხვა ნაწილები კი უფრო „შემოქმედებითად" გამოიყენა. დიუმას სასარგებლოდ უნდა აღინიშნოს, რომ მან შესანიშნავი წიგნი შექმნა ატოსსა, პორტოსსა, არამისსა და დარტანიანზე.

სამი მუშკეტერის შესახებ წიგნის შექმნის ისტორიის გარკვევა არავითარ შემთხვევაში არ ნიშნავს მისი ავტორის გაკიცხვას, ასე რომ იყოს, მაშინ ბევრი სხვა ნაწარმოების გადაფასება მოგვიხდებოდა. დ. დეფოს „რობინზონ კრუზო", დ. დიდროს „მონაზონი", „კოზმა პრუტკოვის თხზულებები", სვიფტის „გულივერის მოგზაურობა", „საშინელი რომანის" დასაბამი — ჰ. უოლპოლის „ოტრანტოს ციხე-კოშკი" და მრავალი სხვა ხომ აგრეთვე მისტიფიკაციას წარმოადგენენ? მაშ, არსებითად რა განსხვავებაა „რობინზონ კრუზოსა" და „სამ მუშკეტერს" შორის? დეფომ კაპიტან როჯერსის წიგნის პაროდიას წერდა და ოთხის ნაცვლად 25 წლიწადს დატოვა თავისი გმირი უკაცურ კუნძულზე. მაგრამ „რობინზონ კრუზოს" დაწერის მიზეზები დიდი ხანია დავიწყებას მიეცა, დეფოს წიგნი კი საუკუნეებს შერჩა. სანდრო დე კურტილს პირიქით დაემართა — მისი მისტიფიკაცია დავიწყებულია, მაგრამ იგი იქცა დიუმას წიგნის წყაროდ, წიგნისა, რომელიც არასდროს არ მიეცემა დავიწყებას.

დოც. დ. თუხარელი

გ. ს. გამხარაშვილი

გარდაიცვალა ჩვენი უნივერსიტეტის ეკონომიური ფაკულტეტის დოცენტი, სახალხო მეურნეობის დაგეგმვის კათედრის უხუცესი წევრი, გიორგი სიმონის ძე გ ა მ ხ ა რ ა შ ვ ი ლ ი.

გ. ს. გამხარაშვილი დაიბადა 1887 წელს ზაქათალის ოლქის სოფ. კახში (ამჟამად აზერბაიჯანის სსრ). 1906 წელს დაამთავრა ვლადიკავკავის რეალური სასწავლებელი და შევიდა მოსკოვის სასოფლო-სამეურნეო ინსტიტუტში, რომელიც დაამთავრა 1911 წელს და მიიღო პირველი თანრიგის სწავლული აგრონომის წოდება. ინსტიტუტის დამთავრების შემდეგ იგი დაბრუნდა საქართველოში და შეუდგა სამეცნიერო-პედაგოგიურ მოღვაწეობას.

1921 წლამდე გ. ს. გამხარაშვილი მუშაობდა სხვადასხვა ადგილას სოფლის მეურნეობის დარგში. 1921 წლიდან 1945 წლამდე იგი ნაყოფიერად მუშაობს სალიბაურისა და ჩაქვის საბჭოთა მეურნეობებში, ამიერკავკასიის მიწათმოქმედების სახალხო კომისარიატში და საგეგმო კომისიის პასუხისმგებელ შემსრულებლად, ამიერკავკასიის დაზღვევის სამმართველოს მთავარ აგრონომად, საქართველოს მიწათმოქმედების სახალხო კომისარიატის სასოფლო-სამეურნეო განყოფილების გამგედ, იმავე უწყების სუბტროპიკული კულტურების პასპორტიზაციის განყოფილების მთავარ აგრონომად და სხვა. ამ ხნის მანძილზე მისი მონაწილეობით დამუშავდა საქართველოს სსრ კოლხეთისა და აზერბაიჯანის სსრ მტკვარ-არაქსის დაბლობის ათვისების გეგმები, სასოფლო-სამეურნეო წარმოების განვითარების უმნიშვნელოვანესი ღონისძიებები, ჩამოყალიბდა მსხვილი სასოფლო-სამეურნეო საწარმოები და ტრესტები („საქართველოს ჩაი" „სამტრესტი", „ლიმონტრესტი" და სხვა). გ. ს. გამხარაშვილი აქტიურ მონაწილეობას იღებდა საქართველოს სსრ სოფლის მეურნეობაში დიდი მნიშვნელობის კულტურების (ჩაი, ციტრუსები, სოია, რამი და სხვა) დანერგვაში.

1945 წლიდან გ. ს. გამხარაშვილი მუშაობს ჩვენს უნივერსიტეტში ეკონომიურ ფაკულტეტზე და სხვადასხვა სასოფლო-სამეურნეო დაწესებულებებში.

მთელი თავისი სიცოცხლის მანძილზე გ. ს. გამხარაშვილს მჭიდრო კავშირი ჰქონდა მშობლიური კუთხის (საინგილო) მოსახლეობასთან, რომ-

ლის გათვითცნობიერებაში მას დიდი დამსახურება მიუძღვის.

გ. ს. გამხარაშვილი პრაქტიკულ და საზოგადოებრივ მუშაობასთან ერთად, ეწეოდა ნაყოფიერ სამეცნიერო-პედაგოგიურ მოღვაწეობას. დიდია მისი დამსახურება საქართველოს სსრ სასოფლო-სამეურნეო წარმოების კულტურის ამაღლებისა და სათანადო კადრების აღზრდის საქმეში.

საბჭოთა მთავრობამ ღირსეულად დააფასა გ. ს. გამხარაშვილის დამსახურება. სახალხო მეურნეობის დარგში დიდი ხნის და ნაყოფიერი მუშაობისათვის, სპეციალისტთა მომზადებისა და მეცნიერების განვითარების საქმეში უანგარო მოღვაწეობისათვის 1961 წელს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმმა იგი დააჯილდოვა დამსახურებული აგრონომის წოდებით და საპატიო სიგელით, ხოლო სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმმა — „საპატიო ნიშნის "ორდენით.

გ. ს. გამხარაშვილი ყოველთვის გამოირჩეოდა გულისხმიერებითა და პრინციპულობით. იგი იყო უანგარო მუშაკი.

გ. ს. გამხარაშვილის ნათელი ხსოვნა დიდხანს დარჩება მისი ამხანაგებისა და მეგობრების გულში.

ამხანაგების ჯგუფი

სამეგრელოში მოგზაურობის დღიურიდან

(დასასრული)

მიგარიის ჩრდილოეთით თხემზე ვნახეთ მესამეული პერიოდიდან შემორჩენილი იშვიათი ხის, პონტური მუხის ადგილსამყოფელი. მიგარიის მწვერვალზე ასვლის შემდეგ (ზღვის დონიდან 2023 მ) მდ. ოჩხამურის ხეობით კურზუში დავეშვით. მწვერვალზე არჩვების დიდი ფარა შეგვხვდა, რომელიც, ძირითადად სამეგრელოს კავკასიონის ბინადარს წარმოადგენს.

აღმოვაჩინეთ ბევრი ახალი კარსტული ჭა, როგორიცაა საჯავოს ჭა, თუნთიშ შარამი; (ქართულად — „დათვის მღვიმე"), შქარიანის მღვიმე და სხვა.

თავისებურია მდინარეული ქსელი. ზედა ნაწილში მხოლოდ პატარა ნაკადულები გვხვდება, რომლებიც წყაროების სახით გამოედინებიან კირქვული ნაპრალებიდან ან ხვრელებიდან და იქვე ახლოს იკარგებიან სასულეებში.

მასივის განაპირა ნაწილებში უზარმაზარი წყაროების — ვოკლუზიების სახით გამოდიან კარსტული მდინარეები — ოჩხამური, ხურო, ვაუ, ატამანა, მუღუზი და სხვა. ეს მდინარეები ჩანჩქერებითა და ჭორომებით ხასიათდებიან და საკმაოდ ღრმა ტბებს ქმნიან გზაზე, რომლებიც კალმახების სამფლობელოს წარმოადგენენ.

აღსანიშნავია, რომ მდ. ტეხურის კალაპოტი, რომელიც სოფ. კურზუს აღმოსავლეთის მხრით ჩაუვლის, 30—50 მეტრით მაღლა მდებარეობს მდ. ცენდერის კალაპოტზე, რომლის ტერასებზეც კურზუა გაშენებული: შთაბეჭდილება იქმნებოდა, რომ მდ. ტეხური ოდესღაც მდ. ტენდერის ადგილას მიედინებოდა. ეს სავსებით დაადასტურა ექსპედიციის უფროსმა დოქტორმა ლ. მარუაშვილმა, როდესაც შევისწავლეთ მდ. ტეხურისა და ტენდერის ჭალისპირა ტერასების გეოლოგიური აგებულება.

მიგარიის მასივის ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი თავისებურება მისი მცენარეული საბურველია, რომელსაც სიუხვე და მრავალფეროვნება ახასიათებს. აღსანიშნავია იქაური მცენარეულის რთული, შერეული ხასიათი, იქ ერთად, ერთმანეთის გვერდით ხარობს ისეთი მცენარეები, რომლებიც ნიადაგის სხვადასხვა საწინააღმდეგო ტიპებისთვისაა დამახასიათებელი (მაგ. წაბლი და ბზა) ეს გამოწვეულია მიგარიის ნესტიანი ატმოსფერული ნალექებით, უხვი ჰავით, რომელიც ათანაბრებს ნიადაგის გავლენას მცენარეებზე.

ერთი თვის კვლევითი მუშაობის შემდეგ კვლავ თბილისში დავბრუნდით. ექსპედიციაში უფროს ხელმძღვანელებთან ერთად მონაწილეობამ ბევრი რამ ახალი შემძინა და გამიადვილა სადიპლომო თემაზე მუშაობა.

რომან ფიცხელაური,
გეოგრაფია-გეოლოგიის ფაკულტეტის V კურსის სტუდენტი.

სპორტის ამბები

მძლეოსნებმა უნივერსიტეტი ასახელეს

ბევრი საინტერესო სპორტული ასპარეზობის მოწმენი გახდნენ ამ დღეებში თბილისელი სპორტის მოყვარულნი, მათგან ერთი საინტერესოთაგანი იყო შეჯიბრება მძლეოსნობაში სპორტსაზოგადოება „ქარიშხალას" რესპუბლიკურ პირველობაზე, რომელშიც საქართველოს ყველა უმაღლესი სასწავლებლის მძლეოსნები იღებდნენ მონაწილეობას.

5 დღე მიმდინარეობდა ეს საინტერესო ასპარეზობა „ქარიშხალას" სტადიონის მძლეოსნურ სექტორებზე და დამთავრდა უნივერსიტეტის სპორტსმენთა ბრწყინვალე გამარჯვებით. მათ დაამარცხეს და ჩამოიტოვეს უკან ფიზკულტურის ინსტიტუტის, სასოფლო-სამეურნეო ინსტიტუტის, პოლიტექნიკური ინსტიტუტისა და სხვათა მძლეოსნური კოლექტივები.

პირად ჩათვლაში სპორტსაზოგადოება „ქარიშხალას" რესპუბლიკური საბჭოს ჩემპიონები გახდნენ: ა. ბედუკაძე — 100 მეტრზე რბენაში და სიგრძეზე ხტომაში (შესაბამისი შედეგებით 10,6; 702 სმ) ე. ზემლიანოი 200 მეტრზე რბენაში შედეგით — 22,6. შაპოვალოვი 110 მ თარჯრბენში შედეგით 16,4. მ. ფურმანი ჭოხით ხტომაში შედეგით 360 სმ. ო. ართილაყვა — უროს ტყორცნაში შედეგით 50 მ და 60 სმ.

ვაჟთა გუნდმა ზ. დოლიძის, მ. არსიაშვილის, მ. შაპოვალოვისა და ვ. ქოჩიაშვილის შემადგენლობით მოიგო კომბინირებული ამანათრბენი 400+300+200+100 მ. განსაკუთრებულ წარმატებას მიაღწიეს თ. მღივანმა, რომელმაც დაძლია 2 მეტრი სიმაღლე (სპორტის ოსტატის ნორმა), და მ. ოყრომიძემ — რომელმაც ერთსადაიმავე დროს დაამყარა საბჭოთა კავშირის ჭაბუკთა, „ქარიშხალას" რესპუბლიკურ საბჭოსა და საუნივერსიტეტო რეკორდი ბირთვის კვრაში შედეგით 15 მ და 67 სმ და დაიკავა I ადგილი.

საპრიზო ადგილებზე გამოვიდნენ აგრეთვე ლ. იველევა, ზ. დოლიძე, მ. არსიაშვილი, ნ. სიდელნიკოვი, ნ. ჩოხიშვილი, თ. ნოზაძე, ლ. ლევჩენკო და მ. სანაევა.

ნაკრების ასეთ დიდ წარმატებას ხელი შეუწყო მწვრთნელების ბ. ტყეშელაშვილის, ა. კონსტანტინოვის და თ. ფურცელაძის ნაყოფიერმა მუშაობამ.

რ. ცერცვაძე

„ქარიშხალას" რესპუბლიკური თასი უნივერსიტეტში

უნივერსიტეტს ძალოსნობის საკმაოდ კარგი ტრადიციები გააჩნია. ჩვენს სპორტულ კოლექტივში არაერთი მაღალი კლასის ძალოსანი სპორტსმენი ყოფილა, მაგრამ ისინი წავიდნენ, დაამთავრეს უნივერსიტეტი. მათი ცვლა კი ბოლო ხანებში საკმაოდ სუსტად გამოიყურებოდა. და აი, უნივერსიტეტის ძალოსნებმა მტკიცედ გადაწყვიტეს ძველი სპორტული სახელის აღდგენა. ისინი შეუდგნენ გაძლიერებულ წვრთნას და შედეგიც მალე გამოჩნდა: „ქარიშხალას" რესპუბლიკური საბჭოს 1961 წლის პირველობაზე, რომელიც ამას წინათ ჩატარდა, ჩვენმა ძალოსნებმა სპორტულად საინტერესო ბრძოლაში სძლიეს პოლიტექნიკური ინსტიტუტისა და ფიზკულტურის ინსტიტუტის ძლიერ გუნდებს, რითაც გუნდური პირველი ადგილი და გარდამავალი თასი მოიპოვეს.

განსაკუთრებით გაახარეს თავიანთი ქომაგები ახალგაზრდა ძალოსნებმა: იურიდიული ფაკულტეტის მესამე კურსის სტუდენტმა ვ. ციხიაძემ, ეკონომიური ფაკულტეტის პირველი კურსის სტუდენტმა გ. მჭედლიძემ და ამავე ფაკულტეტის საღამოს განყოფილების მესამე კურსის სტუდენტმა გ. ნარსიამ, რომლებმაც საკმაოდ ადვილად სძლიეს თავიანთ მოწინააღმდეგეებს და მაღალი სპორტული შედეგებით „ქარიშხალას" რესპუბლიკური საბჭოს ჩემპიონის წოდება მოიპოვეს.

ჩვენი კოლექტივი ამჟამად გაცხოველებით ემზადება „ქარიშხალას" ცენტრალური საბჭოს პირველობაში მონაწილეობის მისაღებად, რომელიც 26 ნოემბერს დაიწყება ქ. კიევში.

ეჭვი არ არის, რომ აქაც ჩვენი ძალოსნები მტკიცედ დაიცავენ უნივერსიტეტის სპორტულ ღირსებას.

უ. ფირაქაძე

სპორტსმენი ხევსურეთიდან

ბავშვი იყო გოდერძი ხორნაული, როცა მამამ თბილისში ყოფნის დროს საქართველოს მოკრივეთა საერთაშორისო შეხვედრაზე ცირკში შეიყვანა. ხევსური ჭაბუკი მოხიბლული დარჩა სპორტის ამ სახით. ცირკიდან გამოსვლისთანავე მამას თხოვა მოკრივეთა სკოლაში შემიყვანეო, მაგრამ მამისაგან უარი მიიღო. ამან ყმაწვილს გული ვერ გაუტეხა. გავიზრდები, მარტოკა წავალ ქალაქში და მოკრივე გავხდებიო,—ინუგეშებდა თავს გოდერძი.

ორი წლის შემდეგ მან დაამთავრა რვაწლიანი სკოლა, თბილისში ჩამოვიდა და მოკრივეთა სკოლას მიაშურა.

მწვრთნელს მოეწონა ჭაბუკის მტკიცე გადაწყვეტილება — გამხდარიყო მოკრივე. საექიმო შემოწმებამ ხევსურის სრული ჯანმრთელობა უჩვენა და გოდერძიც მიიღეს სკოლაში.

დღეები — დღეებს, თვეები თვეებს მისდევდა... გოდერძი სისტემატური ვარჯიშით ეუფლებოდა კრივის ტექნიკას.

მუშა-ახალგაზრდობის სკოლის დამთავრების შემდეგ მან სწავლა გააგრძელა ფიზიკური კულტურის ინსტიტუტში. აქ იგი ცნობილი მწვრთნელის მელაძის ხელმძღვანელობით განაგრძობს ვარჯიშს.

1958 წლიდან გოდერძი საქართველოს ნაკრების წევრია. შეხვედრები საქართველოს, საბჭოთა კავშირისა და „ბურევესტნიკის" საკავშირო პირველობებზე, საბჭოთა კავშირის ხალხთა, მოსწავლეთა და სტუდენტთა სპარტაკიადებზე წარმატებით გამოსვლა და საპრიზო ადგილების დაკავება, საერთაშორისო ამხანაგური შეხვედრები ფინეთისა და გერმანიის დემოკრატი-

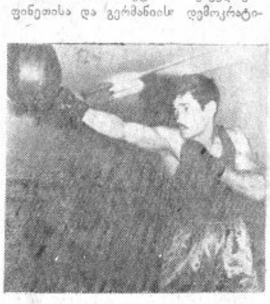

ული რესპუბლიკის მოკრივეებთან და ბრწყინვალე გამარჯვებები ამშვენებენ მის სპორტულ ბიოგრაფიას.

გოდერძიმ წარმატებით დაამთავრა ფიზიკური კულტურის ინსტიტუტი და გამოგზავნილ იქნა ჩვენს უნივერსიტეტში კრივის მასწავლებლად.

ახლა იგი თავის გამოცდილებას გადასცემს სტუდენტებს, ძალასა და ენერგიას არ ზოგავს მათი მომზადებისათვის. გარდა ამისა, იგი სისტემატურად ვარჯიშობს, წინ ხომ მრავალი ახალი შეხვედრაა...

რ. მახოშვილი

თოვლისა და ყინულის სამეფოში

ალპინიზმი უნივერსიტეტში ძალზე პოპულარული სპორტია. აქ სწავლობენ და მუშაობენ სახელმოხვეჭილი მთამსვლელები, რომლებსაც არაერთი გამარჯვება მოუპოვებიათ კავკასიონის, პამირისა და ტიან-შანის მწვერვალებზე.

უნივერსიტეტის მთამსვლელთა სპორტული ბიოგრაფია ჩვეულებრივად ალპინიადიდან იწყება. წელსაც, როგორც ტრადიციულად ყოველ ოქტომბერს, ჩატარდა მეთორმეტე საუნივერსიტეტო ალპინიადა ყაზბეგის რაიონში, რომელშიც მონაწილეობდა 60 კაცი. ამ ღონისძიებას ხელმძღვანელობდნენ მთასვლის ოსტატები შოთა მირიანაშვილი, ვადიმ მიხაილოვი და ლევან ლორტი.

ალპინიადის ძირითადი ბანაკი მდინარე ხდის თვალწარმტაც ხეობაში, „მარწყვის ჭალაში" მოეწყო. აქ, მარადთოვლიანი მთების სამეფოში, ერთი კვირის განმავლობაში გაშლილი იყო კარვების თეთრი „ქალაქი".

ბევრი პირველად ამოდიოდა ასეთ სიმაღლეზე. ბუნებამ მათ „არაჩვეულებრივი შეხვედრა მოუწყო. დღედამიწა უფრო დამშვენდა. 22 ოქტომბერს მოთოვა, გადათეთრდა მიდამო, ყინავდა. ყველა მონაწილე მაქსიმალურად შეხვდა ბუნების სიმკაცრეს, „მარწყვის ჭალაში" დიდი მხიარულება სუფევდა.

დილით რაზმებად და ათეულებად დაყოფილი მონაწილენი სამეცადინოდ გადიოდნენ. სწავლობდნენ ალპინისტური ნასკვების გაკეთებას, ნაყარზე, თოვლში და ყინულზე სიარულის წესებს, კლდეზე ცოცვას, მთის მდინარეების გადალახვას. დღის მეორე ნახევარში მეცადინეობაზე ყველა გულისყურით ისმენდა ლექციებს: „მსოფლიოს მწვერვალები", „სამშობლოს მთებში", „ალპინიზმის ისტორია" და სხვ.

თავისუფალი დროც ბევრი ჰქონდათ და შესანიშნავად იყენებდნენ სტუდენტები. საღამოობით კოცონის ირგვლივ ცეკვა, თამაში, სიმღერა, მხიარული საუბრები იმართებოდა, მოეწყო შეჯიბრება ფეხბურთში, მაგრამ კრივი მაინც ყველაზე საინტერესო იყო, სადაც ალპინიადის ტიტული სტუდენტმა ზ. ზარნაძემ დაიმსახურა.

25 ოქტომბერს 2 საათზე 50 მონაწილე მწვერვალ ყუროსკენ (4090 მ.) გაემართა. სავსე მთვარისა და მოციმციმე თოვლის შუქზე მიიწევდნენ მწვერვალისაკენ.

ყუროს ძირში თავს დაათენდათ. ყველა კარგ განწყობილებაზე იყო. ფოტომოყვარულებმა განთიადის ასობით სურათი გადაიღეს. უქარო, მშვენიერი მზიანი ამინდი დადგა. **10 საათის იერიშის შემდეგ დღის 1 საათზე თითქმის ყველანი** ავიდნენ მწვერვალზე. აქედან ხელისგულივით ჩანდა თერგის ხეობა, ყაზბეგი, თოვლის სამოსელში ჩაჭდობილი კავკასიონი.

მოხსნეს თბილისის საქალაქო მე-8 ალპინიადის მონაწილეთა ბარათი და დატოვეს თავიანთი წერილი.

ძირს დაშვება გაცილებით ადვილი გამოდგა. მწვერვალის იერიში წარმატებით დამთავრდა. საღამოს 7 საათზე უკანასკნელი ჯგუფები დაბრუნდნენ. ყველამ დიდ კოცონთან მოიყარა თავი. ალპინიადის უფროსმა შოთა მირიანაშვილმა მონაწილეებს ყუროზე გამარჯვება და ალპინიზმში ნათლობა მიულოცა.

ალპინიადაზე გატარებულმა დღეებმა მონაწილეებს კიდევ უფრო შეაყვარა მამაცთა სპორტი.

გ. მანია

რედაქტორის მაგიერ ზ. ბოლქვაძე

რედაქციის მისამართი: ქ. თბილისი, ი. ჭავჭავაძის გამზირი, № 1. ტელეფონი 9—88—84

ი. ბ. სტალინის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის გამომცემლობის სტამბა, ი. ჭავჭავაძის გამზირი № 1, ტირაჟი 1 500, უე 08882